

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
14/1984-85 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om pensionsrätt för anställd vid nordisk institution i landskapet Åland.

Landstinget har den 4 mars 1985 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört lantrådet Folke Woivalin, byråchefen Jörgen Erlund och lagberedningssekreteraren Michael Patrickson, får härmed vördsamt anföra följande.

Enligt lagförslaget har person som anställs vid nordisk institution i landskapet Åland rätt till pensionsskydd ur landskapets medel för den tid personen varit anställd vid en dylik institution. Härvid skulle i tillämpliga delar samma bestämmelser som för landskapets egna tjänstemän tillämpas. Pensionsskyddet skulle ombesörjas av landskapsstyrelsen. Förslaget motiveras framför allt av tillkomsten av Nordens institut på Åland.

Enligt 36 § självstyrelselagen inrättas landskapsstyrelsen underlydande tjänster och befattningar av landskapsstyrelsen, som även utnämner tjänstemännen. Ur denna bestämmelse och de allmänna grundsatserna i självstyrelselagen har även härletts behörighet för landstinget att lagstifta om de rättigheter och skyldigheter som tillkommer landskapets tjänstemän, bl.a. i fråga om löner, pensioner och andra anställningsförmåner. Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa i riket gällande författningar rörande statens pensioner (33/84) gäller endast dem som står i tjänste- eller arbetsförhållande eller annat därmed jämförbart anställningsförhållande till landskapet. Pensionslagstiftningen i övrigt tillhör såsom en del av arbetslagstiftningen rikets lagstiftningssektor enligt självstyrelselagens 11 § 2 mom. 9 punkten. Landstinget har visserligen ansetts behörigt att stifta en landskapslag om vissa pensioner, som skall betalas av landskapsmedel (51/71). Lagstiftningsbehörigheten konstaterades dock härvid basera sig dels på att kostnaderna för anordnande av pensionsskydd för av lagen berörda institutioners anställda redan tidigare varit en utgift berättigande till landskapsunderstöd, dels på att vederbörande institutioner verkar inom områden där lagstiftningsbehörigheten tillkommer landstinget.

Nordens institut på Åland, som berörs i framställningens motiveringar, kommer att verka inom områdena kultur och undervisning, där lagstiftningsbehörigheten visserligen tillkommer landstinget. Den föreslagna lagen är dock generell till sin omfattning och berör därför även eventuella framtida övriga nordiska institutioner på Åland, vars verksamhet

kan komma att beröra även andra områden, således även sådana som faller utanför landskapets behörighetssektor. Utskottet konstaterar vidare att de anställda vid nordiska institutioner i regel står i anställningsförhållande till Nordiska ministerrådet, som även svarar för avlöningen. Finansieringen av nämnda institutioner sker över ministerrådets budget, till vilken de fem nordiska länderna bidrar. Landskapet Åland deltar inte direkt i finansieringen av ministerrådets budget. Det belopp om 100.000 mark, som i 1985 års ordinarie budget upptagits som bidrag till driften av Nordens institut på Åland, är ett särskilt tillskott till institutets finansiering som skall användas för hyres-, telefon- och motsvarande kostnader samt för avlöning av en av landskapet direkt anställd kanslist. Dessa ekonomiska åtaganden har landskapsstyrelsen påtagit sig i samband med beslutet att grunda institutet.

Utskottet har på basen av det anförda kommit till slutsatsen att stiftande av den föreslagna lagen skulle innebära att landstinget överskrider sin lagstiftningsbehörighet. Av den orsaken har utskottet sett sig tvunget att föreslå att lagförslaget måtte förkastas. I sitt betänkande nr 14/1983-84 över förslaget till landskapslag om rättsställningen för landskapstjänsteman som anställs vid nordisk institution konstaterade utskottet även att pensionsskyddet för anställda vid eventuella framtida nordiska institutioner på Åland skulle komma att ombesörjas av finska staten enligt bestämmelser i lagen om pensionsrätt för anställda vid nordisk institution i Finland (FFS 496/76).

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte förkasta det i framställningen ingående lagförslaget.

Mariehamn den 26 mars 1985.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordf. Sune Eriksson, v. ordf. Curt Carlsson samt ledamöt. Börje Eriksson och J-E. Lindfors.